Brain International School
Vikas Puri, New Delhi

पुनरावृत्ति

विषय ः संस्कृत **कक्षा -नव** **अर्धवार्षिक परीक्षा**

प्रश्न 1 अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

अयं संसारे सत्ये प्रतिष्ठितः।यतः यथा चिन्तनं भवति तथा तस्य कथनम् आचरणं च सत्यम् इति भवति। तस्मात् विपरीतं तत् असत्यं भवति।सत्यं नरस्य सामान्या प्रवृत्तिः।असत्यं तु असामान्या निन्द्या च प्रवृत्तिः।अस्य तु प्रमाणं बालाः सत्त्वगुणप्रधानाः मुग्धमुग्धाः ग्रामीणाः पर्वतीयश्च जनाः। बालः यद् यथा चिन्तयति पश्यति करोति च□तत् तत् तथैव अपृष्टो वा अन्यं प्रति कथयति।न तत्र असत्यं वदति।

I **एकपदेन उत्तरत**

i) सत्यं कस्य सामान्या प्रवृत्तिः□

ii) अयं संसारः कस्मिन् प्रतिष्ठितः□

II **पूर्णवाक्येन उत्तरत ।**

i) सत्यं किं भवति□

ii) बालः अन्यं प्रति किं कथयति□

III **भाषिक कार्यम्।**

i) अस्मिन् अनुच्छेदे 'अनृतम्' इति पदस्य अत्र किं पर्यायपदम्□

ii) 'कथयति' इति क्रियायाः कर्तृपदं अत्र अनुच्छेदे किम्□

iii) 'प्रशंस्याः'इति पदस्य किम् विलोमपदम् अत्र प्रयुक्तम्□

IV अस्य अनुच्छेदस्य कृते समुचितं शीर्षकं लिखत।

प्रश्न 2 रमेशस्य अनुजः अतुलः अम्बालानगरे छात्रावासे निवसति। रमेशेन समयस्य सदुपयोगाय अतुलाय लिखितम् इदं पत्रं मञ्जूषायां दत्तैः पदैः पूरयित्वा उत्तरपुस्तिकायां लिखत।

1 ___

दिनांकः ___

प्रिय अतुलः

2 ___ □

अत्र कुशलं तत्र **3** ___ ।अतुल□मानवजीवनस्य प्रतिपलं **4** ___ अस्ति। विश्वे प्रकृतेः सम्पूर्णानि कार्याणि नियमितसमये **5** ___ । उचितसमये यदि वृष्टिः न भवेत् तदा सर्व क्षेत्रं शुष्येत्।तथैव बाल्यकाले यदि छात्रः न पठति तदा असौ समस्तजीवने **6** ___ करोति। समयः तस्य एव जनस्य कार्येषु सहभागितां करोति यः **7** ___ सदुपयोगं करोति। गत काले शोकः **8** ___ । समयः कदापि कस्यचिदपि **9** ___ न करोति। अतः सदा समयस्य सदुपयोगः करणीयः।

भवतः **10** ___

रमेशः

निरर्थकः □अग्रजः □शुभाशीषः □दिल्लीनगरतः □महत्त्वपूर्णम् □समयस्य □पश्चातापम् □भवन्ति □प्रतीक्षाम् □अस्तु

प्रश्न 3 अधोलिखित संवादं मञ्जूषायां प्रदत्तपदानां सहायतया पूरयत।

आगन्तुकः □बालकः□किं तव जनकः **1** _____ अस्ति□

बालकः □मान्य □जनकः औषधाय **2** _____ गतः।

आगन्तुकः □अहं तव **3** _____ मित्रं जगदीशचन्द्रः।

बालकः □नमस्ते□उपविशतु **4** _____ ।

आगन्तुकः □तव **5** _____ किम्□

बालकः □**6** _____ नाम पीयूषः।

आगन्तुकः □त्वं कस्यां **7** _____ पठसि□

बालकः □अहम् **8** _____ पठामि।

आगन्तुकः □स्वजनकाय एतत् **9** _____ यच्छ। अधुना अहम् गच्छामि।

बालकः □अहम् **10** _____ निवेदयिष्यामि।

भवान् □पुस्तकम् □जनकस्य □नाम □कक्षायाम् □आपणम् □गृहे □जनकाय □सप्तमी कक्षायाम् □मम

प्रश्न 4 प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चिनुत।

1 अध्ययने तत् + लीनः भव ।

क□तल्लीनः ख□ तद्लीनः ग□तल्लीन घ□ततलीनः

2 बालकः सुस्थः सर्पश्च व्यापादितः तिष्ठति।

क□सर्पः + च ख□सर्पश्+च ग□ सर्पः+श्च घ□ सर्प+च

3 महाराजः □न+एवम् तावत्।

क□ नेवम् ख□नवैम् ग□नैवम् घ□नएवम्

4 तेन सह रामः+ अपि अस्ति ।

क□रामोऽपि ख□रामेऽपि ग□रामरपि घ□रामः अपि

प्रश्न 5 प्रदत्त विकल्पेभ्यः उचितंपदं चित्वा रेखांकित पदानि संशोध्य लिखत।

1 वृक्षेभ्यः .... पतन्ति।

क□पत्राणि ख□पात्राणि ग□पत्रम् घ□पत्रेभ्यः

2 मम चत्वारि .... सन्ति।

क□मित्रम् ख□मित्राः ग□मित्राणि घ□मित्रे

3 आचार्या .... पाठयति।

क□छात्राभिः ख□छात्राः ग□छात्राभ्यः घ□छात्राणाम्

4 भारते .... सम्मानं भवति।

क□कवीनाम् ख□कविषु ग□कविभिः घ□हे कवे

प्रश्न 6 निम्नप्रश्नानाम् उत्तराणि निर्देशानुसारेण विकल्पेभ्यः चिनुत।

1 अहम् श्वः कोलकातानगरं गमिष्यामि।

क□प्रथमपु□षः ख□मध्यमपु□षः ग□उत्तम पु□षः घ□कोऽपिन

2 'पठेयम्' पदं लकारे भवति..............।

क□लट् ख□लोट् ग□ लृट् घ□विधिलिंङ्

3 भवती कस्यां कक्षायां ....?

क□पठति ख□पठन्ति ग□पठतः

प्रश्न 7 प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चिनुत।

1 अहम् पुस्तकं पठितुम् पुस्तकालयं गच्छामि।

2 रामः भोजनम् कृत्वा गमिष्यति।

3 छात्रः पुस्तकालयम् आ इगम् इल्यप् उपविशति।

4 नृतङ्वशतृ लता प्रसन्ना भवति।

5 उद्याने हस्ङ्वशतृ कन्या धावति।

प्रश्न 8 प्रदत्तविकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चिनुत।

1 मम ....नासिका अस्ति।

क□एकम् ख□एका ग□एकः घ□एकया

2 इन्द्रधनुषि..............वर्णाः भवन्ति।

क□सप्ताः ख□सप्त ग□सप्तानि घ□सप्तः

प्रश्न 9 अधोलिखितं गदयाशं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

किन्तु बालस्य अत्र रक्षकः अस्ति। तत् किम् करोमि□भवतु चिरकालपालितम् इमं पुत्रनिर्विशेषं नकुलं व्यवस्थाप्य गच्छामि। तथा कृत्वा गतः ।ततस्तेन नकुलेन बालसमीपम् उपसर्पन् कृष्णसर्पः दृष्टः।सः तं व्यापाद्य कृतवान्।

I एकपदेन उत्तरत।

i□नकुलः कं खण्डशः कृतवान्□

ii□कः तथा कृत्वा गतः□

II पूर्णवाक्येन उत्तरत□

i□नकुलः कीदृशः आसीत्□

III यथानिर्देशम् उत्तरत□

i□अनुच्छेदे 'भक्षकः' पदस्य इत्यस्य कः विपर्ययः अत्र प्रयुक्तः□

क□ रक्षकः ख□ गतः ग□ करोमि घ□कृतवान्